

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS LÄNSI-POHJAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTIEN ALUEELLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Valtioneuvosto antoi 16.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (covid-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Lapin aluehallintovirasto on ajalla 13.3.2020–15.4.2021 antamallaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaiset rajoituspäätökset koskien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämistä.

Aluehallintovirasto on 15.4.2021 antamallaan päätöksellä kieltänyt Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntien alueella kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli kuusi henkilöä. Lisäksi aluehallintovirasto on asettanut korkeintaan kuuden henkilön sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisen edellytykseksi opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antaman ohjeen noudattamisen. Päätös on voimassa 26.4.-9.5.2021.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

MÄÄRÄYS

Lapin aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntien alueella kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 6 (kuusi) henkilöä.

Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu korkeintaan 6 (kuusi) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Määräys on voimassa ajalla 10.5.–23.5.2021.

PERUSTELUT

Lainsäädäntö

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 9 §:n mukaisesti kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tartuntatautilaissa tarkoitettu tartuntatautien vastustamistyö.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavat päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Koronavirusepidemian torjuntakeinot

Koronavirusinfektioon ei toistaiseksi ole tehoavaa lääkehoitoa. Infektio aiheuttaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan monille sairastuneille lievän taudinkuvan, mutta erityisesti iäkkäät ja muut riskiryhmiin kuuluvat voivat saada vakavan taudin. Koronavirusinfektio (covid-19) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun henkilö yskii tai aivastaa. Virus voi tarttua myös pinnoilta, joille on hiljattain päätyneet sairastuneen hengitystie-eritteitä. Koronavirus voi tarttua myös ilmväliitteisesti eli pienten aerosolien muodossa. Ilmväliitteisiä tartuntoja on havaittu sisätiloissa, joissa on heikko ilmanvaihto. Virus kiertää edelleen sekä Suomessa että laajasti muualla maailmassa. Suomen väestöstä valtaosa on yhä altis tartunnalle, koska virus on uusi eikä väestössä ole siltä suojaavia vasta-aineita. Laajalla testaamisella, sairastuneiden eristämällä, tartuntaketjujen jäljittämällä ja altistuneiden karanteenilla voidaan osaltaan, mutta ei yksinomaan, estää taudin leviämistä.

Ensimmäinen koronavirusrokote sai Euroopan lääkeviranomaisen ehdollisen myyntiluvan 21.12.2020. Suomen koronarokotestrategian mukaan ensimmäisenä on rokotettu ne sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, jotka hoitavat covid-19-potilaita sekä iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstö ja asukkaat. Nämä ryhmät on jo rokotettu, ja on siirrytty rokottamaan ikääntynyttä väestöä sekä niitä, joilla on vakavalle koronavirustaudille altistava lääketieteellinen riskitekijä. 19.4.2021 voimaan tulleen valtioneuvoston asetuksen (STM/2021/66) mukaan muu väestö rokotetaan tämän jälkeen ikäryhmittäin vanhimmasta ikäryhmästä alkaen. Alueellisen ilmaantuvuuden noustessa korkeaksi terveydenhuollon kantokyky uhkaa vaarantua jäljitystyön ja sairaalahoidon tarpeen lisääntymisen vuoksi. Tämän vuoksi edellä mainitussa asetuksessa säädetään määräaikaaisesti 31.5.2021 asti mahdollisuudesta rokotteiden kohdentamiseen alueellisesti, kun rokotusjärjestyksen

ryhmiin 1-2 kuuluvilla henkilöillä on ollut mahdollisuus saada ensimmäinen rokoteannos. Tavoite on rokottaa kaikki ne, jotka rokotuksen haluavat ja joille sen voi rokotteiden myyntilupien käyttöaiheiden mukaan antaa. Kaikkien halukkaiden rokotaminen tulee kestämään kuukausia. Rokotusten käynnistyttyä yhteiskunnassa ei voida palata normaaliin elämään välittömästi, vaan muutos tapahtuu vähitellen useiden kuukausien kuluessa.

Vuoden 2020 lopulla Isossa-Britanniassa löydettiin muuntuneen koronaviruksen aiheuttamia tautitapauksia. Sittemmin virusmuunnoksia eli variantteja on löytynyt useita erilaisia. Erityisesti Isosta-Britanniasta löytynyt virusvariantti (niin sanottu UK-variantti tai brittivarantti, tieteelliseltä nimeltään VOC 202012/01, 20B/501Y.V1 tai B.1.1.7) on levinnyt laajalti maailmalla, ja sen aiheuttamat tautitapaukset ovat yleistyneet myös Suomessa niin, että monin paikoin UK-variantin aiheuttamien tapausten osuus on yli puolet tartunnoista. THL:n tilannekatsauksen (23.4.2021) mukaan UK-variantin aiheuttamia tautitapauksia on Suomessa todettu 4022 kappaletta. Uusien virusvarianttien on todettu olevan herkemmin tarttuvaa kuin aikaisemman koronaviruksen. Koska muuntuneet koronavirukset tarttuvat aiempaa herkemmin, on tartuntojen torjuntatoimia tarpeen entisestään tehostaa.

Aluehallintovirasto tekee tartuntatautilain 58 §:n mukaiset päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Joukkoalistumisten ja taudin leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään. Sen vuoksi tartunnan torjuntatoimista huolehtiminen yleisötilaisuuksissa ja julkisissa kokouksissa on välttämätöntä.

Kokoontumisrajoituksia asetettaessa huomioidaan epidemiologinen arvio taudin leviämisestä tilanteissa, joissa sosiaalisten kontaktien määrä on suuri. Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 3.9.2020 puoltanut sosiaali- ja terveysministeriön tekemää toimintasuunnitelmaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen covid-19-epidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:26). Suunnitelmassa epidemian hallinnan lähtökohtana ovat paikallisten ja alueellisten viranomaisten tartuntatautilain mukaisesti tekemät toimet ja päätökset.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman mukaan epidemiatilanteen kiihtyessä kunnan tartuntatautiviranomainen reagoi tilanteeseen lisäämällä testauskapasiteettia ja tartunnanjäljitysresurssia, antamalla paikallisen etätyösuosituksen ja kasvomaskisuosituksen sekä toteuttamalla infokampanjoita. Kunnan tai kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan paikallisista tai alueellisista rajoituksista. Aluehallintovirasto voi päättää rajoituksista, jos ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Rajoituksilla pyritään estämään epidemian leviäminen väestössä alueellisesti tai laajemmin. Epidemian kiihtymis- ja leviämisvaiheessa voidaan tarvita näiden toimivaltaisten viranomaisten päättämiä laajempia tai tiukempia alueellisia suosituksia tai rajoituksia. Kunnan velvollisuudesta selvittää epidemiaa ja tehdä epidemian torjumiseksi tarvittavia toimenpiteitä on säädetty tartuntatautilain 9 §:ssä. Kunnan toimivallasta päättää laajaan tartunnanvaaraan liittyvistä toimenpiteistä toimialueellaan säädetään tartuntatautilain 58 §:n 1 momentissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman periaatteiden mukaisen covid-19-epidemian torjuntaan liittyvän päätöksenteon tulee perustua epidemiologiseen tilannekuvaan, epidemian vaihearvioon ja muuhun asiantuntijatietoon, jota alueelta saadaan. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan sairaanhoitopiirien tulee toimia alueillaan tämän työn ohjaajana sekä koordinoita

yhteistyö ja tehtyjen viranomaispäätösten seuranta yhdessä kuntien kanssa. Alueellisen yhteistyöryhmän on viipymättä ilmoitettava Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ennakkollisia suosituksia ja rajoitustoimia koskevista päätöksistään. Valtakunnallista ja alueellista epidemiatilanteen toimenpiteiden kokonaiskuvaa seurataan viikoittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa covid-19-epidemian tilannekuva- ja mallinnusryhmässä, ja se julkaistaan osana THL:n koronasivustoa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on antanut aluehallintovirastoille epidemiologiseen tilanteeseen perustuvan arvion kokoontumisrajoitusten tarpeesta 30.11.2020. THL arvioi, että ihmisten terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi on tarpeen ottaa käyttöön lisää toimia ihmisten välisten fyysisten kontaktien vähentämiseksi koko Suomessa. Tällä pyritään sekä ehkäisemään yhä useamman alueen epidemiatilanteen kiihtymistä perustason yläpuolelle että kääntämään ilmaantuvuus laskusuuntaiseksi niillä alueilla, jotka ovat jo siirtyneet kiihtymis- ja leviämisvaiheeseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 18.12.2020 lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Epidemian leviämisen estäminen kiihtymis- ja leviämisvaiheessa tai niiden uhassa olevissa maakunnissa (VN/28363/2020). Kirjeessä todetaan muun muassa, että epidemiatilanteen hallitsemattoman leviämisen sekä palvelujärjestelmän ylikuormittumisen uhka on edelleen ilmeinen. Vain nopeilla, ennakoivilla, määrätietoisilla ja laajamittaisilla toimilla voidaan estää epidemian leviäminen ja sen aiheuttamat vaarat ihmisten terveydelle sekä perusoikeuksien toteutumiseksi. Näiden toimenpiteiden toteuttaminen on perustuslain ja tartuntatautilain säännöksen mukainen julkisen vallan – kuntien, kuntayhtymien ja valtion – lakisääteinen velvollisuus. Alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennenaikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on täydentänyt hybridistrategiaa valtioneuvoston periaatepäätöksen puoltamana (26.1.2021). Strategian täydennyksessä kuvataan epidemian torjunnan toimenpidekokonaisuuksia, jotka on ryhmitelty kolmeen tasoon seuraavasti:

1. Rajoituksia toteutetaan epidemian vaiheen mukaisesti, ja leviämisvaiheessa olevilla alueilla toteutetaan täysimääräisesti leviämisvaiheen epidemian torjuntakeinoja.
2. Leviämisvaiheen toimenpiteet otetaan laajamittaisesti käyttöön.
3. Poikkeusolojen ja liikkumisrajoitusten käyttöönotto.

Valtioneuvosto on tehnyt 25.2.2021 THL:n lausuntoon pohjautuen periaatepäätöksen, jonka mukaan oli perusteltua siirtyä toimenpidetasolle kaksi. STM ohjasi 1.3.2021 lähettämällään kirjeellä ottamaan käyttöön tason kaksi mukaiset leviämisvaiheen toimenpiteet myös Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella. Näihin toimenpiteisiin kuuluu muiden ohella yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten osallistujamäärän rajoittaminen. Huhtikuussa 2021 valtioneuvoston julkaisi muistion *Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle*. Tähän liittyen STM ohjasi 23.4.2021 lähettämällään kirjeellä (VN/11430/2021) jatkamaan toimenpidetaso 2 mukaisia toimenpiteitä kiihtymis- ja leviämisvaiheissa olevilla alueilla. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa seuraavat:

- Tartuntatautilain 58 d §:n mukaiset päätökset asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käyttöedellytysten asettamisesta säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä
- Tartuntatautilain 58 g §:n mukaiset päätökset korkean tartuntariskin tilojen väliaikaisesta sulkemisesta säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä ja ryhmäharrastustoiminnan osalta koskien aikuisväestöä (vastuu: aluehallintovirasto / kunta alueellaan)
- Tartuntatautilain 58 §:n mukaiset päätökset yli kuuden (6) henkilön yleisötilaisuuksien kieltämisestä tai viime sijassa päätökset yleisötilaisuuksien järjestämisen kieltämisestä kokonaan siten, että enintään kuuden hengen tilaisuudet ovat sallittuja ainoastaan pakottavasta lakisääteisestä syystä (vastuu: aluehallintovirasto / kunta alueellaan)

Tilanne ja toimenpiteet Lapin aluehallintoviraston toimialueella

Lapin aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat syyskuussa 2020 perustaneet alueelliset covid-19-yhteistyöryhmät sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman mukaisesti. Yhteistyöryhmien tilanearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä. Yhteistyöryhmät kokoontuvat kahdesta neljään kertaan kuukaudessa.

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueellisen covid-19-yhteistyöryhmän mukaan alue (liite 2) on ollut epidemian kiihtymisvaiheessa 5.11.2020 alkaen. Yhteistyöryhmä totesi kokouksessaan 28.4.2021, että Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alue on edelleen epidemian kiihtymisvaiheessa. Huhtikuun aikana sairaanhoitopiirin alueella on ollut useita joukkoaltistumisia, joiden seurauksena satoja henkilöitä on asetettu karanteeniin. Osa todetuista tartunnoista on virusmuunnosten aiheuttamia. Pohjois-Ruotsin tartuntatilanne on edelleen merkittävästi Länsi-Pohjan aluetta huonompi. Edellä mainitut seikat ylläpitävät riskiä, että tartuntojen määrä voi lähteä nopeasti kasvuun Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella. Alueen covid-19-yhteistyöryhmän mukaan alueella on tarpeen jatkaa kuuden henkilön kokoontumisrajoituksia.

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella tartuntojen jäljitys toimii hyvin. THL:n koronakartan mukaan (27.4.2021) 14 vuorokauden ilmaantuvuus Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella oli 60,3/100 000 asukasta ja positiivisten näytteiden osuus 1%.

Johtopäätös

Valtakunnallisesti tartuntojen määrät ovat kääntyneet laskuun huhtikuun alussa. Tilannetta luonnehtivat kuitenkin edelleen ilmaantuvuuksien suuret erot eri alueiden välillä sekä nopeat paikalliset vaihtelut. Virusta muunnoksineen esiintyy väestössä joka puolella Suomea sekä lähialueilla.

Epidemiologinen tilanne Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella on kiihtymisvaiheessa. Alueen covid-19-yhteistyöryhmän tekemä tilanearvio huomioiden aluehallintovirasto katsoo, että yli 6 (kuuden) henkilön sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten

kokousten kieltäminen on välttämätöntä. Jos epidemiologinen tilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä kokoontumisia koskevaa rajoituspäätöstä uudestaan.

Päätöksen vaikutukset yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään ja perusoikeuksien toteutumiseen on arvioitu. Päätös ei kajoa näihin enempää kuin on välttämätöntä nykyisessä epidemiologisessa tilanteessa.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58 ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n muuttamisesta (69/2020) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Sari Kemppainen (puh. 0295 017 350, sähköposti sari.kemppainen@avi.fi) ja aluehallintoylilääkäri Susanna Holmlund (puh. 0295 017 365, sähköposti susanna.holmlund@avi.fi).

Ylijohtaja Kaisa Ainasoja

Aluehallintoylilääkäri Susanna Holmlund

LIITTEET Liite 1, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antama ohje koronavirustartuntojen ehkäisemisestä yleisötilaisuuksien ja yleisten kokoontumisten yhteydessä sekä julkisten tilojen käytössä

Liite 2, Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Lapin aluehallintovirastossa 31.5.2021 saakka. Päätöksen

nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Alueen kunnat ja kuntayhtymät

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Lapin poliisilaitos

Lapin pelastuslaitos

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Saamelaiskäräjät

Maksutta

Tämä asiakirja LAAVI/661/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAAVI/661/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ainasoja Kaisa 28.04.2021 12:48

Esittelijä Holmlund Susanna 28.04.2021 12:45